

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót זצ"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
Készült 20 PENÉB Kalföldre 25 P.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Sussmann
bpesti rabbi:

A zsidó lélek tisztaságáért...

Sussmann rabbi Chanuka első szombatján rendkívül nagyhatású hit-szónoklatot tartott a Kazinczy templomban. Elsősorban a bibliai Jajszéf (József) lelki konfliktusának, bűn elleni küzdelmeinek fejtegetésével kapcsolatban az ifjúsághoz fordult s lelkére kötötte, hogy a bibliai példából tanulva, ne veszítsék el erkölcsi tisztaságukat, hanem a társadalmi bűnök ellen vétezzék fel magukat az erős akarat, az I'tenbizalom, a Tóra-tanulás és a vallásosság fegyvereivel. Majd a közönséghez fordult s meggyőző szavakkal ecsetelte, hogy a mai nehéz viszonyok mellett sem szabad a zsidóságnak reményét veszíteni, s még ha a küzdelmek s szenvedések vassulya a lélekig ér — mint Jajszéf-ről mondja a zsolttáros — akkor is I'ten szava hasson reánk tisztítólag s bátorítólag. Különösen fontos, hogy kiérezzük a Szentírás (Mikécz) intését: „al techetü bajoled — ne vétkezetek a gyermek ellen”, ne engedjük gyengülni s visszajelödni a gyermekeinknek a Tóra szellemében való nevelését szolgáló intézményeket.

A mély hatást keltett beszéd homiletikai vázlatát a következőkben adjuk:

A chanukai csoda megünneplésével egyidejűleg felvonul előttünk a mostani hetiszidrákban Jajszéf Hacxadik története, eladatása, Egyiptomba jutása, megpróbáltatása a bűn csábítása és a börtön szenvedés által. Mindezt rövid szavakban ecseteli és élénken elébünk tárja a 105. zoltár a következő szavakban:

ענו כנבל רגלו ברול באה נמשו
עד עה בא דברו אמרה די צרתהו

„Béklyóba kintották lábát, a vas hatolt lelkéig, amíg megvalósult az ő igéje, I'ten szava tisztította őt”. A zoltárvers első pillanatra feltűnő, mivel a biblikában nem találjuk, hogy Józsefet Egyip-

tomban „testileg” bántalmazták volna. Vonatkozik azonban a Zsoltáros verse a „lélekre”, a lelkét akarták megmélyíteni! 17 éves korában rabszolgaként eladatulva kerülni Egyiptomba; ő, egy szentéletű apának fia, egy erkölcsstelen ország bálványimádással összefüggő fajtalanságainak, egy nálánál hatalmasabb asszony csábításainak kitéve lenni, ártatlanul gyanuba esni s ártatlanul fogságba kerülni! Milyen nehéz sors! Valóban „a vas lelkéig hatolt”. S mégis megállott a szenvedések, csábítások, szerencsétlenségek habjai között, mint rendíthetetlen szirt! Mi adta neki erre az erkölcsi erőt, az ellentálló képességet s az ellentállás bátorságát? Bölcsseinknek a midrásban kifejezésre jutott véleménye szerint, az őt megmentő talizmán két szóból állott: „hén ádajni” (Ime az én Uram...). Potifárné csábítására ugyanis azt felelte: „Ime az Uram, félek tőle”, amire az asszony: „Meg fogom ölni”. Erre Jajszéf: „Ime az én Uram az égben, félek tőle”, amire az asszony: „Nem is létezik.”

די עין שלה חקוקה למעלה ממטחה ונטלה
סדין וכסתה מניה. איל יאותה הדין אמה כסיה.
מי שכי בו עיני די משוממים ככל הארץ
עאכריכו ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת ומטאתי
לאלקים

Azután üldözte őt az egyik teremből a másikba és benső szobájában befedte az ottlevő bálványképet, amire Jajszéf azt mondta: „Ettől a bálványtól félsz, helyes, de ugyanakkor én ne féljek attól, akinek szemei besugározzák az egész földet?” Ezután következtek a fenyegetések:

אמרה לו כנבלתך אני. הי אמר לה די מתי
אמורים; חותכת אני מרנסך, נתון לחם לרעבים;
כוסמת אני קמתך, די זוקק כפומים; מסמא אני
את עיניך, די מוקח עורים, עד היכן עד שנתנה
שמך של ברול תחת צוארו, הידי ענו כנבל
רגלו ברול באה נמשו.

— Bebörtönöztettek! (Jajszéf: „Az Örökkévaló megszabadítja a foglyokat”). —

Elveszem kenyeredet! (Jajszéf: A Mindenható kenyeret ad az éhezőknek). — Összeroppantalak! (Jajszéf: I'ten felegyenesíti a görnyedteket). — Megvakitatlak! (Jajszéf: Az Örökkévaló megnyitja a vakok szemét). Erre az asszony vasszerkezetet tétetett nyakára, hogy feléje kényszerítse tekintetét, „béklyóba kintották lábát, vas hatolt lelkéig”.

És József győzött. Mert folyton eszébe jutott „Ime az én Uram”... s folyton arra gondolt, hogy „az ő szemei besugározzák az egész földet”. Amint ezt a Zsoltáros más helyen mondja: Aki hajlított a fület, ne halljon, aki alkotta a szemet ne lásson”, aki teremtetta a fület, amely képes a villanyosság hullám segítségével a föld másik sarkáról elhangzó szót felfogni, azt a szemet, mely messzelátóval behatol a természet titkaiba, az ne legyen mindentudó, amikor csodatevő tevékenységéről önmagunk is meggyőződhetünk?

„Tudd meg” („dá”) — mondja a Percek bölcse —, hogy „a magasban törtétekről („má leamálo”), — önmagad után — („mimoch”), csodálatos alkotottságod után következethetsz. Ha látod és ha hallod a földön a csodálatos erők megnyilatkozásait, akkor érezned kell, hogy minden cselekedeted be lesz írva, meg lesz örökítve, fel lesz véve egy elpusztíthatatlan lemezre, amely megszólal s tanúságot teszen rólad...

Ezek után már megértjük a Zsoltáros szavát: „barzel boó náfsaj — a vas hatolt lelkéig” a lelke nagy veszélyben forgott s mégis mi mentette őt meg az erkölcsnek, a fenkőlt tisztaságnak? „Ad ész bó d'vóraj — amig eljött a (Mindenhható rabságból felmentő) szava”, addig „Imrasz Hasém czerofoszhu” az I'tennek gyakori említése, szem előtt tartása („vétekezek I'ten előtt”, „I'tentől félek” stb.) tartotta vissza a vétek szennytől s a bűnbeesés iszapjától. — Szolgáljon ez tanítással ifjúságunknak.

16452.

II.

Amikor Jaiszéf testvérel megjelentek Egyiptomban s látják a nagy romlottságot, eszükbe jut az ő bűnük („avol asémim anachnu”) s Reüvén mondja „hála omarti lochem ál techetü bajoled — ugyebár én mondtam nektek, ne vétkeztek a fiu ellen”. Itt felmerül a kérdés: mikor mondta ő ezt? A Tóra csak annyit említ Reüvénről, hogy ő azt mondta: „laj nakenü nofes — ne öliték meg”. S ebben szót is fogadtak a testvérek. A valóság azonban az, hogy a testvérek nem értették meg Reüvént. Ő arra kérte testvéreit, hogy „laj nakenü nofes” ne méltelyezzük meg a lelkét! Már pedig a züllött Egyiptomba történt eladásával, Reüvén felfogása szerint, igenis megölték, sőt, sokszorosán ölték őt meg, mert hiszen „barzel boó náfsaj”, a lelke tisztaságát dobták prédának. S ezért, amidőn Egyiptomba jöttek, az ott uralkodó erkölcsstelen légkör tapasztalatára, bűnbánóan mondták: „avol asémim anachnu... aser roinu czorasz náfsaj” (vétkesek vagyunk, mert a fiu lelkét elsenyvedni láttuk). Erre felelte azután Reüvén: „há-laj omarti aléchem, laj nakenü nofes — ugyebár én mondtam nektek: ne öliték meg”, „lémajr” ezzel azt véltem mondani, hogy „al techetü bajoled — ne vétkeztek a fiu (lelke) ellen, de „velaj semátem” nem akartatok megérteni, vért ugyan nem ontottátok, de eladtátok ebbe a lelket megméltelyező országba, Egyiptomba.

III.

Az elmondottakból levonhatjuk a tanulságot közösségünkre. A mai idők viszontagságos viharai s szörnyű nehézségei között nem is kell bővebben megmagyarázni mit jelent: „a vas lelkéig hatolt” közösségünknek. Csak hogy Jiszroél mindig hasonlított a menorához, megtöltötte a szétzuzott olaj tartalma és világított. A szétzuzott olaj a szenvedés jelképe. A sok szenvedés olaja töltse el közösségünk menoráját s árasza a Tóra világosságát!

Ma — sajnos — a leépítés korszakát éljük. Mindent le lehet építeni, gazdasági dolgokban, de ne a Tóratanulás terén. „Al techetü bajoled — ne vétkeztek a gyermek ellen”, ne adjatok alkalmat, hiveim, hogy vétkebe essék, mert nem tanították Tórára! Mert csak a Tóra szel-

leme a mi fenntartónk bajok idején, csak ez éltet bennünket bizalommal, reménnyel, amely annál epedőbb s mélysegebb, minél súlyosabb a helyzetünk. Közösségünk gazdasági helyzete, halasztást nem tűrő gyors segítségre szorul, mint a nagybeteg az orvos azonnali beavatkozására. És az elmondottak megszívlelése érdemében gyorsan megjavítja majd a helyzetünket a Mindenható

מדר יקדמו רחמך

gyorsan küldi a segítséget,

כי דלנו מאד

mert már nagyon elszegényedtünk... S megvalósul a próféta szó:

... רני ושמחי בת ציון כי הניי בא נא

ujjongi, örvendj Ción leánya, mert ime én eljövök s lakozom közepettedben, szól az Örökkévaló!

A talmudi irodalom köréből

1. „Hilchajsz Hachajdes” címen a nyitrai jesiva talmudi tanulmányainak köréből havi folyóirat jelenik meg. A legutóbbi füzet a nyitrai főrabbi egy fejtegetését közli a kitűzött „heter miczaréf l'iszur” szüdjéből. Ugyanilyen tárgy megjegyzéseket közölnek a szerkesztő Mayer Jiczchok Z'evon kívül a következő kövendékek: Gewürz (Tét), Deutsch (Hajdunánás) Schick (Sárvár), Károlyi és Hartstein (Kosice), Ungár testvérek (Nyitra), Abrahámsohn (Budapest), Goldstein (Szeben), Fried (Kisvárd), Schwarz (Nyiregyháza), Guttmann (Torna), Bogler (Edelény), Reichenberg (Nagyvárad), Teichtal (Pöstyén), Braun (Bécs), stb.

2. „Keszser Malchüsz” Katz Joél erdődí főrabbi ezen címen sikrasszál a rabbiszékek „chazok”-joga mellett,

amelynek értelmében a rabbit a fia vagy a veje kövesse, ha méltó rá. A fejtegetés elsősorban a „Keszser Tajró” c. értekezés ellen irányul, amelyben a kirchdraufi (szepesváraljai) főrabbi azt bizonyítja, hogy nem kell mindig ezt a jogot respektálni. Katz főrabbi fejtegetése nagyon alapos, de a kirchdraufi gaonról a legnagyobb tisztelet hangján beszél.

Zsidó hajó a Földközi tengeren

Jerusálemből táviratozzák: A napokban futott ki a jaffai kikötőből az első zsidó hajó, amely egy palesztinai zsidó tulajdonát képezi. A hajó neve „Karmel”. Első útját Cyprusba tette meg, majd onnan már megrakott áruval érkezett vissza a jaffai kikötőbe. Az új hajó Palesztina, Egyiptom és Sziria felé fog közlekedni. A legérdekesebb azonban, hogy a hajó kapitánya egy tel-avivi zsidó nő.

Eppler Sándor főtitkár jubileuma

A pesti izr. hitközség főtitkára 25 év előtt lépett a hitközség szolgálatába és negyedszázad alatt agilitásával, közismert tehetségével s munkabíráásával a hivatalnoki létra alsó fokától felküzdötte magát a hitközség legelső tisztviselőjévé. Mivel a jubiláns mindenféle ünneplés elől kitért, a főtitkár bankett keretében fejezték ki szerencsekívánataikat.

Eppler főtitkár unokája a Sasz Chevra (Vasvári Pál utca) egykori jeles rabbijának R. Sussmann Szajfernek és magánéletében orthodox életmódot folytat.

Parókák divatos, izléses

hullámos hajból csak

PIECHNIK ÉS MECHTL-nél

Budapest, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Butorok:

kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitosáruk nagy választékban

Olcsó árak.

RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31

Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fióküzlet: Nádor-utca 21.

Mi ujság a nagyvilágban?

Brutális támadás egy román zsidó képviselő ellen

A román parlamentben dr. Weissmann képviselő visszautasította az egyik Cuza-párti képviselőnek a zsidó vallás ellen emelt vádaskodását, elővette a bibliát s idézetekkel bebizonyította, hogy a biblia szeretetet és igazságot hirdet minden emberrel szemben. Erre odaugrott hozzá egy cuzista képviselő, arcába ütött és kikapta a kezéből a bibliát. Hogy ez a támadás nagyobb mérvet nem öltött, annak köszönhető, hogy a zsidópárt többi képviselői, élükön dr. Ébner öszszakállu képviselővel odaállottak a szószék elé és kijelentették, hogy testükkal is meg fogják védeni a szónokot. Erre felfüggesztették az ülést és utána a parlament elnöke kijelentette, hogy ilyen esetek megismétlődése esetén az örség útján fogja eltávolítani a parlamenthez méltatlanul viselkedőket.

„Mintha Meseországban volna”

Az angol alsóházban egy konzervatív képviselő azt kérdezte, hogy a múlt évben Nagybritanniában hány zsidó kapott polgárjogot és mennyi vándorolt be. Erre a belügyminiszter Sir John Gilmour azt felelte: ha egy idegen bevándorol Nagybritanniába, vagy itt polgárjogot szerez, sohasem szoktuk kérdezni, ha egyébiránt megfelel a követelményeknek, hogy milyen hitet vall és milyen fajhoz tartozik. — Egy külföldi zsidó lap ezt a hirt ezzel a címmel közli: „Mintha Meseországban volna”.

Varsóból

Varsóban felavatták a 7 millió zloti költséggel felépített postatakarékpénztárt. Ez alkalommal megállapították, hogy 1500 hivatalnok között egy zsidó sincsen, holott Varsó lakosságának 33 százaléka és a csekk-kontótulajdonosok 60 százaléka zsidó. (Ilyesféle megállapításokat máshol is lehetne tenni.)

Hitközségi vagyonadó Németországban

Berlinben összejövetelt tartottak a nagy hitközségek pénzügyi előljárói a hitközségek gazdasági helyzetéről. Megállapítást nyert, hogy a hitközségek nem tudnak másképpen segíteni magukon, mint azzal, hogy bevezetik a gazdagabb

emberek részére a rendes kultuszadón kívül a külön vagyonadót is. Breslau és Königsberg hitközségei már be is vezették ezt az adót.

Franclaországi hithú zsidók szervezkedése

Strassburgban december végén Schwarz ottani főrabbi elnökletével összejövetelt tartottak a franciaországi „törvényhü” zsidók s elhatározták, hogy szervezkedni fognak. Hogy milyen gyenge lököreji lehet ez a szervezkedés, mutatja az, hogy rendkívüli lelkesedéssel fogadták azt a határozatot, hogy Strassburgban zsidó iskolát alapítanak, egy évvel kapcsolatos zsidó ovodával. Egyébiránt elhatározták, hogy támogatni fogják a vallástörvények elmélyítésére (kasrúsz, szombattartás, stb.) szolgáló törekvéseket.

Szovjetoroszországból

Moszkvai jelentések szerint a szovjet megengedi a kivándorlást. Az utlevéldij dolgozók részére 500, nem dolgozók részére 1000 rubel (óriási összeg!), mely összeget a kivándorlók hozzátartozói is deponálhatják az „Inturist” (orosz utazási társaság) bármely külföldi osztályánál. Eddig harminc egyén, főleg zsidó, jelentkezett kivándorlásra, egyesek már el is hagyták Oroszországot.

Bialik héber költő telavivi távirat szerint vádiratot publikált a szovjet-oroszországi hatóságok ellen, amelyben az orosz zsidók üldöztetéseit és mártíriumát tárja fel a külföldi valuták utáni hatósági kutatások kapcsán. Bialik számtalan dokumentumot nyújtott át a Zsidó Távirati Iroda tudósítójának az ilyen üldözte-

Értesítem n. é. közönséget, hogy gőzmosó, festő és vegytisztító

üzememet a legmodernebb gépekkel kibővítettem és új helyiségbe,

VII., Kazinczy ucca 6. sz.

alá helyeztem át.

Tisztelettel

FAVORIT Vegytisztító és Gőzmosóda
Cégtul: Berkovits Lajos.

tésekre vonatkozólag. Egy Kiewből keltezett és Bialikhoz intézett felhívás közli, hogy Korosten városkában, Kiew mellett, harminc zsidót tartóztattak le és három napon át a szabad ég alatt, csipős fagyban őrizték őket, megtiltván, hogy bármilyen ételt vegyenek magukhoz, hogy ezáltal kényszerítsék őket a birtokukban lévő külföldi valuták kiadására. Az így sanyargatott emberek nagy része ma súlyos beteg és élet-halál között vergődik. Chabne községben meghalt egy Wolf Lutzky nevű zsidó, ugyancsak a valutarazziával kapcsolatos torturák következtében. Moszkvából is hasonló leveleket kapott Bialik. A moszkvai zsidóság is kéri a világ zsidóságának erőlyes tiltakozását az oroszországi valuta-torturák ellen.

Felekezeti iskolák Csehszlovákiában

A csehszlovák kultuszminiszterium új tervezetet nyújtott be a felekezeti iskolákról. A tervezet szerint minden felekezeti iskola, amely a legutóbbi három évben nem mutathat fel 200 tanuló, elveszti az államsegélyét és magániskola jellegét veszti fel. E tervezet a hitközségek körében meglehetősen nyugtalanságot keltett, mert ugyszólván minden zsidó hitközségi iskolától — eltekintve a nagyhitközségeiktől —, ilyen címen el lehet vonni az államsegélyt, amely nélkül pedig a hitközségek nem tudják fenntartani iskoláikat, s amelyeknek feloszlásával igen sok tanító kenyéretelenné válik. Zsidó illetékes körök bizonyára megteszik az ügyben a kellő lépéseket a kormányhatóságoknál.

Tudományos vélemény a s'chító mellett

Mint Berlinből írják, a birodalmi egészségügyi hivatal újonnan rámutatott arra, hogy a két év előtti, a rituális metszés ügyében kiadott szakvéleményéhez ragaszkodik. E vélemény szerint: Az eddigi tudományos kutatások alapján, a különféle oldalról felhangzott vélemények tárgyilagos megítélése értelmében, valamint saját tapasztalat szerint, arra az eredményre kell jutni, hogy a zsidó vallástörvények szerint eszközölt metszés, semmiképpen sem nevezhető állatkinzsnak.

Orth. kóser finom étcsokoládé

nem drágább a nem-kóser csokoládénál, egy hatodos táblákban, kitűnő minőségben, szép kivitelben

WEISZ MÓR keksz, kétszersült s süteménygyárában
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42-3-65.

Neolog gabella-reform és az orthodoxia

A pesti izraelita hitközség választmánya, értesülésünk szerint, elfogadott egy tervezetet, amely a hitközség eddigi gabella-politikájában fordulatot jelent. A háború előtt a neológ hitközségi tagok, amennyiben vágattak és rituális husra reflektáltak, egyáltalában nem fizettek gabellát. Háború után a hitközség vezetősége úgy vélte, hogy nem tud lemondani a metset és a húsfogyasztás után járó illetékekről és behozta a gabellarendszert. Most azonban az új tervezet az eddigi rendszeren változtatni akar. Behozták a boletta rendszert, amennyiben a gabella-nyugta 50 százalékban hitközségi pénztárjegynek számít, azaz lehet vele adót fizetni, metset venni, templomi ülést vásárolni stb. A tervezet e része nem eredeti, mert a „Zsidó Ujság”-ban többször volt szó a kultuszadó fizetésének megkönnyítése a gabellaszelvény útján, több hazai hitközség vezetői lapunkban közzétettek a náluk divó ilyenféle rendszert, több utódállami, ill. külföldi hitközségbe be is van vezetve. Ellenben igen eredeti módon van megoldva ez a kérdés: az 50 százalékos gabellaredukció mellett, hol talál a hitközség az elvesztett jövedelemért kárpótlást? Ezt úgy intézték, hogy a gabellacsökkenést egybekapcsolták gabella-pótlék fizetéssel olyformán, hogy

minden tréfo-háztartást vezető tag eddigi kultuszadójának 10 százalékát fizeti pótlék gyanánt.

A neológ hitközség minden tagja, tehát e dilemma előtt áll: vagy lecsökken eddigi kultuszadója, a beszolgáltatott gabellaszelvények fele értéke erejéig, avagy ha ilyen szelvényeket felmutatni nem képes, 10 százalékkal több adót fizet.

Mi lesz ennek az intézkedésnek következménye? A rituális húsfogyasztás emelkedni fog. Természetesen nem vallásossági szempontból, hanem jól felfogott pénzügyi érdekből. Vásárolni fognak hitközségi mézarszékekben húst, nem olyan mértékben amennyire anyagi viszonyaik megengedik, hanem amennyire anyagi viszonyaik kikényszerítik. Valóvá válik annak a neológ rabbinak a kiszólása, aki orthodoxnak maradt egyik rokonának szemrehányására, hogy csupa chazer-evők között működik, azt felelte, hogy nem egészen úgy van, mert hivi néha kóser „is” esznek.

Hogy ez a reform milyen mértékben s milyen módon érinti a budapesti

orthodox hitközséget, azt csak a jövő fogja megmutatni s ezért időszerűtlen volna e dologgal foglalkozni. Egyet azonban mindjárt le kell szögezni: nem lehet lekopirozni a példát, mert csak Pesten lehet megcsinálni a dolgot, hogy a törpe minoritásban levők (csak 6—8 százaléka a pesti neológ zsidóknak vásárol rituális húst) jól járnak, míg 90 százalék több adót fizet és emiatt még panaszkodni sem illik, mert a hitközség erkölcsi fölényben van, amikor egyszerűen arra utal, hogy az adóemelés helyett adócsökkentést ajánl föl kombinálva rituális húsfogyasztással. Ezt csak ott lehetséges keresztülvinni, ahol a nagy többség nem rituális. — Orthodox hitközségben például egy 50 százalékos redukció ugyanannyi jövedelmi csökkenést jelent, mert mindenki kóser háztartást vezet.

Egyet azonban ki kell emelni: erkölcsi szempontból nagyonis méltányolni kell a hitközségi vezetőségnek a tervezet keresztülvitelében megnyilatkozó nobilitását. A vezetőség tagjai tudvaleg a gazdagabb rétegből rekrutálódnak; ez a réteg nem rituális és ez már annyira elv nála, hogy még a megtakarítandó kultuszadó kedvéért sem lesz hajlandó rituális húst vásárolni, mint a szegényebb réteg, hanem inkább gabellapótlékot fog fizetni. És ez a vezetőség saját anyagi érdekével ellentétben elfogad egy tervezetet, amely egy megnyerő gesztust jelent a szegényebbek s a konzervatívabbak felé. Hát nem szép ez? Ebben a tényben van valami, ami maga felé parancsolja a figyelmet és ami figyelmeztetés az orthodoxia felé. Az orthodox

viszonyokra való speciális tekintettel mindenképpen óvni kell a kehillók pénzügyi és erkölcsi érdekeit, de milyen szép lesz, ha az orthodoxia széles rétege látni fogja, hogy a vezetőség saját anyagi érdekei hátraszorításával intézkedik a k'lal, a közösség fejlesztéséről s a gazdaságilag gyengébbek megkíméléséről.

Vidéki chanukátnepségek

A salgótarjáni Ráchel Önképzőkör igen fényesen sikerült, tombolával egybekötött chanuka estélyt rendezett, kizárólag hölgyközönség részére. Rauchwerger Sári prologusában gyönyörűen méltatta a Chanuka jelentőségét, melyet egy szép menóra-élkép követett a közönség nagy ovációja mellett. Az est fénypontja Frankfurter Ráchel, nagy felkészültséget és tudást igénylő „Bész-Jákaj”-ismertető előadása volt. Ezárol Ruchwerger Edit szavalt.

Az érsekújvári Egyesült Orthodox Ifjuság improvizált chanuka estélyt rendezett gyermekfelruházási akcióval egybekötve: 30 szegénysorsu gyermeket látott el új ruhával. Ünnepi beszédet mondott Hoffmann Sándor egyesületi elnök, Stern Ábrahám rabbi és Duxler Jenő egyesületi előadó. Herzog József záróbeszédében kiemelte Hoffmann elnök érdemeit, aki egy évtized óta buzgólkodott az egyesület s különböző jótékonyági akciók érdekében.

A tornai Orthodox Izraelita Nőegylet utonnan megválasztotta az egyévi működése alatt kitünően bevált régi vezetőségét: Tannenbaum S. rabbiné elnök, Wiedner Bernátné és Róth Miksáné alelnökök. A Nőegylet Chanukakor jótékony célú műsoros teastélyt rendezett, mely egy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült. Remek volt a 8 kis leánykából alakított élő menóra: Tannenbaum Vali és Edit Guttmann Berta, Rózi és Lilike, Weisberger Erzsébet, Weisz Irén, Glück Vali.

Sirkövek legolcsóbban bel- és külföldi márványból saját villanyörre berendezett telepünkön kaphatók.
Mózes Testvérek, X., Kozma-u. 5. Uj ár. temetővel szemben
Telefon: Kőbánya 75—56

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót, menórát, arany, ezüst és brilliáns ókszereket, órákat
Heiden Leó
ékszerész, névelő
Budapest, VII., Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.
Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak

Biróválasztás a Nyírségben

Nem mindennapi érdekességü hirt közölnek velünk. Szabolcs megyében, Nyíregyházán, a múlt héten ejtették meg a községi bíró választást. Három jelöltet, Szilágyi Eleket, a régi bírót, továbbá Szilágyi Menyhértet és Róth Sándort. Az eredmény az volt, hogy Róth Sándort egyhangulag községi főbíróvá választották.

Az új főbíró a legjámorabb orthodox zsidó.

Shakállt, pajeszt visel: — nyíratlanul. Az egész vidéken ismerik rendkívüli vallásosságáról: chós zsidó. A jámborságán kívül rendkívüli puritánságáról és becsületességéről neveztes. Hogy a községben is mennyire megbecsülik, felekezeti különbség nélkül: arra a legbeszédeesebb bizonyíték ez az egyhangú választás. Amikor hallották, hogy vonakodik a tisztséget elfogadni, a legnagyobb nyugtalanság vett erőt a lakosságon. Kijelentették, hogy a leg-

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

A zsidó bíró

Irta: Dr. Reiner Imre

Kicsi fiúcska voltam még, amikor meghalt. Alakjára, vonásaira már nem emlékszem tisztán. A gelsi zsidó bíró kedves szelid alakját már csak nagy néha tudom egy-egy pillanatra felidézni lelkemben. Ilyenkor egy kép jelenik meg előttem. Látom, amint egy lengő szakállu, jóságos arcú, pápaszemes öreg, kézenfog a tornácra egy ökölnyi emberkét és az udvar közepére vezeti.

Az öreg gyöngéden, szeretettel végigsimítja a fiúcska arcát.

— Eredj, gyermekem — így szól hozzá — ha jössz ki azokat a libákat ni a kertből — és kinyújtott karjával a vete-ményes kert felé mutat.

— A libákat? — kérdezi kerekre nyílt csodálkozó tekintettel a kis fiú. — Miféle libákat?

— Hát nem látod ott a kert végében a krumpli között azokat a mozgó fehérket? Azok a libák. Siess, kergesd ki őket, mert, ha a petrezselyembe mennek, haragudni fog nagyanyád.

A gyermek szemében egy kis ártatlan öröm csillan meg és édesden, jóízűen kacagni kezd a furcsa beszéden.

végcsökig ragaszkodnak személyéhez.

Érdekes, hogy az új főbíró atyja: Róth Simon, több, mint három évtizeden át viselte ott ugyanezt a tisztséget. A nép ma is úgy emlékezik rá vissza, mint a legbölcsebb bíróra. Igazságosságáról és nemesszívűségéről legendákat őriz a környékbeli lakosság. Vonat alatt egy róla szóló elbeszélést közlünk, amely épen mostanában jelent meg Kecskeméti Vilmos ezévi „Zsidó Évkönyv”-ében.

A gelsi magyarok ugyanolyan böles, igaz és nemes bírót remélnék a fiuban, mint az apja volt. Az ilyen esetre valóban el lehet mondani, hogy az: igazi kidüs hasém.

A briszkai rabbi és a riporter

Boston amerikai városban az összes imaegyesületek s hitközségszerű alakulatok összeálltak s megválasztották dr. Joseph Soloweitschikot főrabbinak. Az új főrabbi, unokája a híres briszkai (Brestlitovsk) főrabbinak: R. Chajim Soloweitschiknak, aki még a cári Oroszországban nagy tekintélynek örvendett. Az amerikai lapok az unokáját is rendkívül magasztalják s mindenfelé interjúkat adnak szájába.

— De hiszen, nagyapa, — mondja — azok a fehérek nem libák! Krumplicsákok fekszenek ott... És nem is mozognak.

...Visszafordultak. Az öreg komoran, szótlanul, lehorgasztott fővel, a legényke esengő, vidám kacagással. Mert, hát nem mulatságos-e az nagyon, amikor nagyapa a krumplicsákokat libáknak nézi és még hozzá: mozgó libáknak? Ez bizony nagyon mulatságos. És a gyermek nem érti, hogy miért nem nevet ezen a nagyapa is. A gelsi bíró. Mert a gelsi zsidó bíró volt ez az öreg ember. A kicsi unokája meg én voltam.

...Ezzel az esettel kapcsolatban gyakran felidézem nemes alakját. Amikor a zsákok messziről már annyira mozogtak megrongált szemek előtt, hogy libáknak nézte őket. Ez megdöbbenet. Ha már ilyen gyöngék a szemek — gondolta — ő bizony tovább nem viselheti a bírói tisztséget. Bíró csak jószemű ember lehet, aki tisztán, világosan, biztosan lát. Mert csak így lehet igazságot tenni. A gyöngé látásu ember könnyen téved. Lám ötven lépésről a zsákokat is libáknak nézi már!

Rákövetkező vasárnap aztán össze is hívatta a népet a faluházára és leköszönt

Az egész emlékeztet arra a jóízű esetre, amely a nagyapa és egy újságíró között megtörtént. Amikor ugyanis Rabbi Chajim Soloweitschik Péterváron egy rabbi-konferencián vett részt, a zsidó sajtó állandó közléseket hozott a rabbi kitünő szelleméről, ténykedéseiről, a napi politikai helyzettel kapcsolatos álláspontjáról. A varsói Hajnt levelezője is nap-nap után küldte be a szerkesztőségbe tudósításait és igen gyakran megtörtént, hogy olyan mondatokat adott a rabbi szájába, amit ő nem is mondott. Egy alkalommal azután, amidőn ismét megjelent a szemfüles riporter a rabbi előtt, hogy az aktuális kérdések felől álláspontjáról érdeklődjön, Rabbi Chajim Soloweitschik így szólt az újságíróhoz humorosan: — Sajnálom uram, de nem nyilatkozhatom mindaddig, míg el nem olvasom a Hajnt legújabb számát. Addig ugyanis fogalmam sincs arról, vajjon tegnap miről és hogyan nyilatkoztam.

Binaturin
a bélműködés
természetes
szabályozója
kapható minden
gyógyszertárban
Ára: P 2.90

bírói tisztségéről. A nép lármázott, tiltakozott, hogy nem veszi tudomásul a lemondást. Nekik nem kell más bíró — mondották. De nem használt. Az ő tiszta, egyenes lelke még a gondolatlót is viszarúgta, hogy valami tévedést követhet el. És minden kérés rimánkodás ellenére, letette a kulcsokat a község háza asztalára.

A jámbor nép, aki atyai jöltevéjét tisztelte az egyszerű zsidó emberben, könyözve távozott. És meg nem állották, hogy vissza ne kiáltásák:

— De azért mégis hőtigg „bíró ur lesz a bíró ur!”

Az is maradt holta napjáig. Bíró ur! Sohase szólították másképp a lemondása után sem. Az alatt a harminc esztendő alatt, amíg a bírói tisztelet viselte, talán el is felejtették az igazi nevét. És valóban hőtigg „bíró ur” maradt a bíró ur!

Egy egész falu olyan nagy szeretetét és ragaszkodását megszerezni, mint ahogy ő megszerezte, nem könnyű munka még keresztény embernek sem. Hát még zsidónak, akít már eleve is bizalmatlansággal, előítélettel fogadnak. Csak az ő nagy, határtalan jósága, sziklaszilárd, makulátlan jelleme és végtelen igazságszeretete tudta azt az évezredek gyűlöletét,

Hitközségi választás Vácon

December 16-i számunkban említett tettünk arról, hogy a váci orth. hitközség választásokra készül, melyre a hitközség tagjai két csoportra oszlottak. Az egyik a régi rezsim híveiből rekrutálódott, míg a másik — ugyancsak nagyszámu — frakció, Löwinger F. Sándor tekintélyes hitk. tag, régebben volt elnök köré csoportosult. A tényálláshoz tudni kell még, hogy az utóbbiak nem vettek részt az eddigi vezetőség által kitzúzott választáson, hanem egészen különválasztottak. Ami ezután történt, azt — hangsúlyozottan: minden állásfoglalás nélkül — alábbiakban regisztráljuk.

I.

A váci orth. hitközség eddigi vezetősége által 1932. december 25-ére egybe-hívott választói közgyűlés eredménye:

Hermann Ignác elnök; Abelesz Sándor, Dach A. Adolf, Hirschfeld Adolf, Löwy Dávid, Pápa Frigyes, Teltsch Ignác, Wohl Henrik előljárósi tagok; Hutterer Nándor pénztáros; Hirschfeld Rezső ellenőr; Löwy Samu, Reichenberg Mór templomgondnokok; Berkovits Pál, Blumenthal Samu, Hönig Ignác, Hutterer Ferenc, Kiszner Márton, Paskusz Kálmán, Reisner Mayer, Steiner Joachim, Schwarz Mór, Weinberger Dániel, Wertheimer Dávid választmányi tagok.

II.

Az ellencsoport, mely 46 tagból áll, a köv. vezetőséget választotta:

Löwinger F. Sándor elnök, Hirschfeld Mátyás alelnök; Schmidt Samu, Pápa Sándor, Ungár Jónás, Schik Bernát, Pápa Lipót, Benedikt Sámuel előljárók; Schmidt Pál pénztáros, Abelesz Lajos ellenőr; Hirschfeld Henrik és Abelesz Fülöp gondnokok; Kohn Mór, Löwinger Samu, Pápa Hermann, ifj., Löwinger Áron, Renner Simon, Winkler Ignác, Czikk Hermann, Fischer Dávid, Braun Dávid, Pápa Zsigmond, ifj., Hirschfeld Lipót választmányi tagok.

III.

Vác megyei város polgármesterétől. 13896/1/1932. sz.

Véghatározat.

A váci aut. orth. izr. hitközség tagjainak elégedetlen csoportja által Vácon, 1932. december 11-én Löwinger Sándor elnöklete alatt tartott ülésnek, valamint ugyanazok által ugyancsak Vácon, 1932. december 24-én és folytatólag tartott ülésének eredményét megsemmisitem és az említett hitközség elnöksége által szabályszerűen összehívott és 1932. december 11-én tartott előkészítő ülésnek, valamint 1932. december 25-én d. u. fél 2 órakor megtartott rendes tisztújító közgyűlésnek eredményét emelem érvényre.

— Persze, hogy kíváncsi vagyok.

Az öreg sodorított egyet-kettőt a bajszán, egy kicsit gondolkodott, aztán belefogott:

— Hát az ugy esett, hogy a boldogult orgonystánknak Meszely János uramnak — az l'ten nyugasztalja, azóta sincs a falunkban olyan jó torku kántor —, az anyósát kellett hazaszállítani Adonyba. Átszól hozzám a rekrám, a palánkon keresztül —, mert, hogy épen töszomszédságban laktunk —, hogy azt mondja: János gazda, kelmednek jó két csikaja van, a mult héten vette őket csak a kál-lai vásáron, fogjon be, oszt vigye haza az anyósomat. Jó, mondok, elmehetek, ugyis csak pihennek most ezek a dögök, a patkó nem esik le a lábukról, ha elme-gyek velük Adonyig. De meg aztán nekem sem fog ártani az a kevés kis ke-reset.

Ezzel rendben volt a dolog. Otthon abrakot adtam a csikóknak, egy kis takarmányt — nem sokat az igaz, csak vagy egy villányit — a sarogjába hajítottam, aztán elindultam. Meg is érkez-tünk szerencsésen úgy vagy 11 óra kö-rül. Etettem, itattam, deletem is egy ki-csít, oszt vissza fordultam. De takarmány nélkül. Napszálltakor ugyis otthon le-

Fennmarad természetesen az elégedetle-neknek az a joguk, hogy a hitközség el-nökségének vezetésével megtartott köz-gyűlések határozatait ellen az illetékes hatóságoknál jogorvoslatlál éljenek.

Indokolás:

A váci aut. orth. izr. hitközség veze-tőségének mandátuma lejárván, az elnök-ség f. évi december 11-ére: 1. választó-bizottság és számvizsgálók választása, 2. iskolaszék választása — tárgysorozattal közgyűlést hívott egybe. Ugyancsak az elnökség f. évi december hó 25. napjára alapsabályszerűen rendes tisztújító köz-gyűlést hívott össze. A közgyűlésnek helye, napja és órája szabályszerűen meghirdettetett. Az érvényben lévő hit-községi szabályrendelet 6. és 18. §-ai ér-telmében közgyűléseken szavazati jog-gal csak azok a hitközségi tagok bírnak, akik a kivetett hitközségi- és kultuszadó fizetési kötelezettségüknek eleget tettek. A váci orth. hitk. tagjainak a hitk. jelen-legi vezetőségével elégedetlen csoportja épen azért, mert a vezetőséggel szemben bizalmatlan, adófizetési kötelezettségének nem tesz eleget. Emiatt választójogukat sem gyakorolhatván, a szabályszerű köz-gyűlések mellett paralell üléseket tartot-tak és azokon választottak. Természe-ten a paralell ülések eredményét meg kellett semmisítenem, mert azok nélkü-

szüink, gondoltam, addig kibírják, ha nem is etetek utközben. De bizony mire Gel-sére érkeztem, olyan éhesek lettek az én csikaim, hogy egy penecilus kés is átérte volna mindegyiket vékonyában.

No ezekkel ugyan haza nem jutok, ha nem szerzek nekik egy kis harapnivalót itt a faluban, gondoltam.

Egyik zsindeleses ház udvarán csinos kazal takarmányt látok. A gazdája ott eregeti csendesesen a füstöt a kis ajtóban. Megállok, köszönök, oszt odaszólok:

— Keresztény felebarátom, utas em-ber vagyok, kifogyott a takarmányom, adjon vagy egy marékka abbul a széná-ból. Megfizetek érte becsülettel.

Még csak ki se vette a pipát a szájá-ból, amikor felelt:

— Nem eladó az!

Arrább mentem néhány házzal. A lo-vaim olyan éhesek voltak, mintha még sohase ettek volna. A lábukat is csak úgy immel-ámmal emelgették már.

Beszóltam, hát még egy portára. Be-szóltam egy harmadikba, nyomát meg egy ne-gyedikbe is. De mintha csak összebeszél-t volna az egész falu, mindegyik azt felelte, hogy nem eladó a takarmány.

A lovacskáim ezenközben csendesesen l'hegve valahogy csak kiporoszáltak a

zik a törvényesség minden kellékét. Meg kell említenem, hogy az említett paralell ülések résztvevői a „többségi elv” érvényességére hivatkoznak. A többségi elv azonban csak törvényes keretek között érvényesíthető. Az elégedetlen csoportnak az lett volna a helyes eljárása, hogy a hitközséggel szemben fennálló adótar-tozásukat idejében rendezik s így sza-vazati jogot nyerve: a jelenlegi vezető-ség által szabályszerűen összehívott és

lefolytatott választási közgyűlésen olyan elnökséget válasszanak, amely bizalmukat bírja. E véghatározatom ellen a kézbesi-tés napját követő 15 napon belül a vár-megye alispánjához fellebbezéssel lehet élni. A fellebbezés nálam nyújtandó be.

Miről I. Hermann Ignác aut. orth. izr. hitközségi elnök, 2. Löwinger F. Sándor értesülnek.

Vác, 1932. XII. 30.

(aláírás)
polgármester

A Szentföldről

Népszövegség

Az arab újságok jelentése szerint ko-moly tárgyalások folynak arra vonatkozó-lag, hogy az Anghától pénzelt emir által vezetett Transjordánia (*Éber Hajardén*) mint különálló állam belépjen a Népszö-vegségbe. Tekintettel arra, hogy Irák (Aram Naaharajim) az az arab ország, amely mandátum alapján ugyancsak az an-gol érdekszférába tartozott, már belépett a Népszövegségbe, sőt a képviselője eb-ből az alkalomról kifejezte ama reményét, hogy a többi arab országok is belépnek majd, a dolognak a zsidóság szempontjá-ból aggodalmas következményei lehetnek, mivelhogy a Népszövegségben egyesült arab államok a pán-izlamlizmust jelentik, amely tulajdonképen lehetlenné teszi a palesztinai bevándorlást.

faluból. Az utolsó ház udvarán egy kis boglya frissen kaszált sarju kuporgott az istálló előtt. Csakugy kapkodták szegény éhes csikaim a fejüket, amint a könnyű szellő az orrukhoz csapdosta a friss ta-karmány pompás illatát és bizony megál-lottak. Megegett a szívem szegényeken, no meg féltam is, hogy valami bajuk esik, ha így holt éhesen tovább hajkurászom őket. Hát bizony én azzal az eltökélt szándékkal szállottam le a szekere-mről, hogy nem bánom, akár mennyit kér is érte a gazdája, de legalább vagy egy összmaroknyit megveszek belőle a lovaim számára.

Bizony nem valami barátságos pillan-tásokat küldözgetett felém, amikor az el-szört szénamaradékból észrevette, hogy én itt az ő sarjujából abrakoltattam. De azért szépen végighallgatta a pa-naszomat, hogy fogyott ki a akrmányom, hogy nem tudtam egész Gelsén pénzért sem kapni valami harapnivalót szegény éhes lovaim számára és végül, hogy hogy etettem meg egy jó ölnyit az ő sarjujából.

— De, fejeztem be, mindjárt este lesz, sietek, mondja meg kelmed, mivel tarto-zom.

Nem is gondolkodott sokáig, hanem sodorított egyet a bajszán aztán ki-mondta:

— Öt forinttal!...

Egy öl szénának, vagy két hatos a becsületes ára. Ez meg öt forintot mond. Nem akartam hinni a füleimnek. Hát megkérdeztem még egyszer.

Az arab kérdés

Kalvariski palesztinai zsidó politikus, a szentföldi arab-zsidó kérdés alapos ismerője, a palesztinai arab vezérekhez me-morandumot intézett, amelyben különféle pontokban tárgyalja az arab-zsidó ellentét kiegyenlítését. Szerinte meg lehetne találni a megértés bázisát, ha az arabok elismer-nék, hogy a zsidók velük rokon-faj, vi-szont a zsidók kötelezik magukat, hogy a semita keletet tőkékük, energiájuk és euró-pai tapasztalatuk segítségével felvirágoz-tatják. Továbbá: Az arab világ által tervbe vett arab államszövegségnek teljes jogu tagja lehetne a palesztinai zsidóság, még pedig teljes autonómiával és az auto-nómia garantálná mindkettő teljes egyen-jőségét, tekintet nélkül arra, hogy me-lyik képezi a lakosság többségét. (Ezt a

öllel és kivítem a lovaím elébe. Olyan jó étvágyal ropogtatták, mintha cukros mandula lett volna.

A lovacskáim már szépen jól is laktak, de a házbellek közül még senki sem mu-tatkozott. Vártam. A nap már álmosan hunyorgatott a szemével, mikor a gazda hazavetődött.

Bizony nem valami barátságos pillan-tásokat küldözgetett felém, amikor az el-szört szénamaradékból észrevette, hogy én itt az ő sarjujából abrakoltattam.

De azért szépen végighallgatta a pa-naszomat, hogy fogyott ki a akrmányom, hogy nem tudtam egész Gelsén pénzért sem kapni valami harapnivalót szegény éhes lovaim számára és végül, hogy hogy etettem meg egy jó ölnyit az ő sarjujából.

— De, fejeztem be, mindjárt este lesz, sietek, mondja meg kelmed, mivel tarto-zom.

Nem is gondolkodott sokáig, hanem sodorított egyet a bajszán aztán ki-mondta:

— Öt forinttal!...

Egy öl szénának, vagy két hatos a becsületes ára. Ez meg öt forintot mond. Nem akartam hinni a füleimnek. Hát megkérdeztem még egyszer.

tervezetet valószínűleg teljesen el fogják utasítani az arab nacionalisták, mivelhogy ők állandóan azon lovagolnak, hogy övük a többség Palesztinában és így ők ren-deknek az országgal. Elfelejtik termé-szetesen, hogy a török uralom alatt is ép annyira többségben voltak a törökök fölött, de szavukat sem hallatták.)

Bomba pusztított egy munkáskolónián

Jeruzsálemből jelentik: December 22-ikén este ismeretlen kezek bombát hajítottak Joséf Jakoby nahalali zsidó kolonista házába. A bomba borzalmas pusztítást vitt véghez a házban és ha-lálra sebezte a kolonistát és kilenc éves fiát. Még életben voltak, amikor beszállították őket a haifai közkör-házba, itt azonban néhány napi halál-tusa után kiszervekedtek.

A nahalali bombamerénylet nagy iz-galmat váltott ki az egész országban. A jeruzsálemi rendőrség speciális utasításokat adott a nahalali nyomozás megindítására. A főkörmányzó kijelentette, hogy személyileg érzi magát érdekelve ebben az ügyben és mindent elkövet, hogy a nahalali bombame-rényletre teljes világosságot derítse-nek.

December 26-ikán temették el Na-halalban a kilenc éves Jakobi gyerme-keket. Apja még élt akkor. A temetés megrázó manifesztáció volt a gyilkos terror ellen. Egész nap szünetelt min-

— Mennyivel?

Olyan nyugodtan ismételte, mint az előbb.

— Öt forinttal!...

Most meg ugy gondoltam, hogy tréfál. Nem akar tőlem elfogadni semmit, hát mőkázik egy kicsit az öt forinttal.

Mosolyogva unszoltam:

— Mondja meg már barátom igazán, hogy mivel tartozom.

Az én emberemnek kiveresedett a képe, a szemei meg szikrázni kezdtek. És olyan magas hangon kezdett be-szélni, mint aki érzi, hogy most ő van otthon:

— Hát hány-szor instálljam még ken-det? Ép harmadszor mondom már, hogy öt forinttal. Hanem, ha siket kend, hát miért nem szól mindjárt!...

— Nem vagyok én siket — mondok szeliden — a rendes beszédet egyszeribe megértem, de hogy öt forintot kért el egy öl kis sarjuért, hát ugy véltem, hogy nem komolyan mondja!...

— Egy csöpp kedvem sincs a tréfa-hoz!... Tán azért lenne, mert megétette a kis takarmányomat?...

— Értsük meg egymást barátom. Se nem loptam, se ingyér nem kérem. Meg akarok érte fizetni!...

den munká Nahalban. A kolónia egész lakossága a kis gyermekkoporsót kísérte. December 27-én futótüz-ként terjedt el egész Palesztinában a hír, hogy Josef Jakoby is meghalt a nahalali kórházban. Még aznap temették el Nahalban. A szónokok egyöntetűen hangsúlyozták, hogy a hatóságok szükséges védelme hiányában a zsidók követelni fogják a zsidó önvédelem megteremtését és jóváhagyását a kormánytól. Az egész palesztinai héber sajtó vezércikkében foglalkozik a nahalali merénnyel és rámutat arra, hogy a bombát Palesztinában készítették, ami nyilvánvalóan az arab politikai terrorszervezetek kezére mutat.

natur és doboz-sajtók, valamint az összes sajtóközlőlegességek állandóan a legjobb minőségben kaphatók a

Viktória Sajtgyárnál ÖLBŐ, Vas megye

Együttal felhívjuk a n. é. közönség figyelmét arra, hogy a Viktória Sajtgyár szombattartó cég és az egyedüli sajtógyár, ahol az orth. kóser tejtermékek az összes „chümerek” betartásával a Chaszam Szafter előírása szerint készülnek.

— Ép azt szeretném már én is látni — vágott a szavaimba.

— Meg is fizetem! Am csak a rendes árat! Két-három hatost. De öt forintot? Hisz ezért safrányt is kaptam volna annyit, mint az a sarju volt!

— Safrány ez nekem — felelte kurtán. Egy darabig csak végzálódunk még, de egyezsre jutni sehogyse tudunk. Pedig én a békesség kedvéért már öt hatost ígértem neki. Ő azonban csak a magát hajtotta, mint a bogáti perces. Öt forint, öt forint és csak öt forint.

A vége az lett, hogy a bírőhoz mentünk. Az ur nagyvapiához.

Beszélem el a bajunkat — mondotta nekem. Elbeszéltem. Figyelmesen végighallgattot, amíg befejeztem. Aztán megkérdezte az emberemtől, igaz-e, hogy öt forintot kért a sarjuáért?

Beszélni nem is mert csak a fejével intett, hogy igen.

Erre annak a jó öreg bírónak is az arcába szökött a vér.

— Van lelked öt forintot elkérni ettől a szegény felebarátodtól, azért a marék szénáért?... Te pogány! Te pogány! — mondta haragosan. — Mert a bajba került szegény utas embert csak a pogány szokta megnyuzni!...

Az ember védekezett:

HIREK NAPTÁR

**Sabosz Vajigas, Tévész 9 Gyertyagyújtás (Bpest): 4.—
nap kimenetele 4.50
— Vasárnap Aszóró Betévész —**

— CHANUKAÜNNEPÉLYEK. A budapesti orth. hitközség polgári leány iskolájának volt növendékeiből alakult leányegylet a „Hanna” gyermekvédelmi egyesület javára tombolával egybekötött chanukaünnepélyt rendezett. Az ünnepélyen Reifné Schischa Frida tanárnő be szélt nagy hatással az orth. zsidónő lényéről és hivatásáról. Az ünnepély rendezése körül az egylet vezetősége buzog kodott szép eredménnyel. — *Az orth. elemi leányiskolával kapcsolatos „Napközi Ott hon” Hartmann Ilonka tanitónő rendezésében szintén kedves és kedélyes chanuka-ünnepélyvel örvendeztette meg az Otthon nemesszivű mecénásait. Az ünnepély után óbudai Freudiger Ábrahámné a „Hanna” helyiségében uzsonnát adott a Napközi Otthon növendékeinek.*

— AZ ORSZÁGOS BIKUR CHOLIM egyesület által fenntartott Talmudtóra szemesztervizsgálattal egybekötött chanukaünnepélyt tartott az egylet helyiségében. A vizsgálatot vezető dr. Deutsch Adolf igazgató nagyszabású beszédében köszönte meg az egyesület vezetőségének: dr. Rakonitz Dezső, Mayer Miksa, Stern Ödön

— Ki tudja mennyit etetett meg egész délután!... Osz! milyen drága most a széna... Nem is kapni!...

— Hiszen azért kínálta már a dupla árat... Mert bizonyos, hogy nem etetett meg többet két hatos értékűnél... Ez itt, látom, becsületes ember. Se letagadni, se ellopni nem akarja a te szénádat... Különben nem várt volna meg, míg szépen hazajössz. Hanem, amint megéte, lovai közé vág és úgy elhajtott, hogy bottal üthetnéd most a nyomát.

Egy darabig erősen a szeme közé nézett az én emberemnek úgy, hogy az végül elferdította a fejét. Nem állotta az öreg bíró haragos nézését.

Egy kis idő múlva megint megkérdezte:

— Hát elfogadod az öt hatost?...

Az ember valamivel engedékenyebb hangon felelt:

— Öt hatost nem.

Ez azt jelentette azonban, hogy az öt forintból mégis hajlandó engedni.

Nyilván arra számított, hogy valamivel többet ígértek neki. A békesség kedvéért már hajlandó is voltam rá, de a bírő intett, hogy hallgassak. Az arcáról láttam, hogy az ítéletet akarja már kimondani... És bizony megvallom, igen meg voltam rökönnyödvé, amikor kiszólt a

és Steinmetz Zsigmond uraknak, az ifjúság vallásos nevelése érdekében kifejtett munkát és elismerését nyilvánította Fischer hitoktatónak is, az elért eredményért. Az ünnepélyt társasvácsora követte, melyen többen felszóltak.

— HITK. VÁLASZTÁSOK VÁRADON. A napokban folyt le az orth. hitk. képviselőtestületének választása, mely az eddigi cionista-mizrachista irányzatot ki-tuktatta. Legközelebb választják a megválasztottak közül az előjáróságot.

— A BUDAPESTI „T. B.” január 8-án, vasárnap délelőtt 11 órakor propagandagyűlést tart, melyre az orth. zsidó ifjúságot ezúton is meghívja.

— TEMPLOMI JUBILEUM. A fővárosi Nagyútváros-utcai, u. n. Kaufmann-templom „Écz Chájim”-egyesület a napokban ünnepelte 30 éves jubileumát. A templomegyesület fennállása óta vezető elnöke: Glück Dávid, az egyesület viszontagságos életrehívását és történetét vázolta az ünnepély alkalmával. Dr. Rigler alelnök átnyújtotta Glück Dávid és Mendelovits Ábrahám gabecknak az egyesület elismerő díszoklevelét; ugyancsak ily díszoklevelet küldtek az egyesület volt elnökének, Krausz Manónak is, aki jelenleg Salgótarjánban lakos. A jubileummal kapcsolatban az egylet kebelében működő misnájosz chevra a Rombach-utcai Nissel-étterem kitűnő rendezésében szíjüm-bankettet adott, amely alkalmából R. Jeczchok Csech, Schlé-singer és Welcz rabbik beszéltek nagy hatással.

eselédeknek:

— Hozzon be valamelyiktek egy kötelet. Jó hosszút!...

Bolondabbnál bolondabb gondolatok szaladtak kertesztül a fejemen. Kötelet hozzanak? Jó hosszút? Miéle ítélet lesz ebből? Csak tán nem ember akasztás?

Vagy két perc múlva behoztak egy jó hosszú kötelet.

Csak lestem, hogy mit csinál majd vele.

Oda adta az emberemnek.

— Nesze — mondta minden harag nélkül — menj be a csürbe és köss magadnak az én szénából olyan köteget, amilyet, gondolod, ez az ember megéte-tett... Tehát én visszafizetem a szénádat és tovább nincs semmi követelésed... Mehetsz!...

Aztán meg én hozzám fordult:

— Maga meg barátom, tegye el az öt hatosát és igyekezezen haza l'ten nevében, amíg be nem esteledik, mert most későn kél fel a hold és addig nagyon sötét van...

— Hát uram — fejezte be szavait a paraszt — akkor egyszer találkoztam vele világletemben, de ez is elég volt, hogy feliesen megismerjem az áldott lelki, okos, gelsi zsidó bírót, akit az Ur l'ten a haló porában is áldjon meg.

— A „CHASZAM SZAJFER” IV. KIADÁSA A TÓRÁRA most jelent meg, főt. Schreiber Simon egri főrabbi kiadásában. Az egri gaon — amint nekünk írja — készséggel küldi a széfert szegény bené tajró részére, kik nem képesek érte fizetni, ingyen, azon kikötéssel, hogy Tévész 19-én a Kszáv Szafter (Avrohom S'müel Binjomin ben Szóró) Jahrzeitján tanuljanak 18 perek misnájoszt, jehi roczajmondással és kadis d'rabbónon-nal. Ugyan-csak tanuljanak Tévész 24-én két perek misnájoszt stb. Chavo Lóó bász Rajze-ért.

— A NYIREGYHÁZI TALMUD-TÓRA egyesület szombat este tartotta közgyűlését, amely Schreiber Sámuel elnök ünnepelésének jegyében folyt le, akinek odaadó ügybuzgalma folytán ezuttal is sikerült az intézet pénzügyi egyensúlyát biztosítani. Az egyesület által fenntartott iskola elsőrangú produkált. Az eredmény eléréséhez hozzájárult az intézet, hogy az egyes osztaályokban csak 15—25 növendék esik egy-egy tanítóra; van egy jesivára előkészítő tanfolyam is. Iczkovits Jenő és Karfunkel Sámuel támogatású tagok köszönetét a vezetőség iránt. A chevra-szűdén, melyet Bleich Ignác, Lieber Lázár és Rosenwasser Adolf rendeztek, Wieder főrabbin kívül 2 növendék is mondott szép halachikus és homiletikai fejtegetést.

— RABBIVÁLASZTÁSOK. A galantai J. sz. orth. hitközség az elhunyt Seidl Benjamin főrabbi fiát: R. Bär-t választotta meg utódjának. — A zentai nagy hitközség megválasztotta Ehrenfeld dok-tort, a két év előtt elhunyt nagymihályi főrabbi unokáját főrabbinak.

— A DEBRECENI „POÉL CEDEK” EGYLET Chanuka második napján az orth. hitközség disztermében gyermekfelruházási ünnepélyt rendezett. Klein Salamon elnök ünnepi megnyitóját után Schäffer Dávid titkári jelentésében ismertette az egylet áldásos tevékenységét, kiemelve a 120 gyermek felruházásában a tagok részéről megnyilvánuló áldozatkészséget. Blas Edé hitk. alelnök a hitközség vezetősége nevében elismerését fejezte ki az egylet működése iránt. Dr. Lengyel Zoltán iskolaszéki elnök és Fried Adolf igazgató az orthodox, Weinberger Mór igazgató a statusquo elemi iskola, Bernfeld Ernő az orthodox talmudtóra nevében mondtak köszönetet a növendékekkel szemben tanusított jóságért. Klein Ernőnek az egylet „gemilüss chessed” (kamatmentes kölcsönök nyújtó egyleti alosztály) működéséről szóló jelentése után Klein Lajos alelnök és Klein Salamon elnök zárószavaival ért véget a lelkes ünnepély. Este szíjüm volt nagy érdeklődés mellett. Rosenberg Emánuel rabbi — aki reggel-este ad elő siürt sajtó imaházában —, Strasser Salamon főrabbi és Rosenberg Farkas rabbi gyönyörű dívré tajrókat mondtak.

Skrek Lipót r. t.

orth. שולמיקיגאר

árait tetemesen leszállította

Most már Ön is vásárolhat füstöltárut

Vidékre utánvételes szállítás, franko franko

10 pengőért az alábbi mintacsomagot küldjük franko:

1 kg szalámi, gömbölyű 2 80
1 „ kolbász --- --- 1 80
1 „ debreceni, kis virsli 2 20
1 „ sólethús --- --- 2 30
1/2 „ szafaladé, györi virsli 0 90
10.—

Még ma rendelje meg, mert olcsóbb mindenfajta más élelmicikknél!

Skrek Lipót r. t.

orth. שולמיקיגאר

Budapest VII., Dob-utca 27

— HALÁLESETEK. Nagyórvadon elhunyt két neves hittestvérünk: R. Jáhajó Meir Weisz (a Weisz & Jungreis cég tulajdonosa) és R. Jiszroél Oppenheim, aki a bonyhádi R. Zekl Pollák z. c. l. családjából származott. Fuchs Benjámín főrabbi és Schwarcz József rabbi bucsuztatták.

— TÓRAAVATÁS BPESTEN. A Luther uccai „Haladás” imaházban Noth Ábrahám adományából szép széfert-avatás volt. A templomban Goldner Jenő előjáró köszöntötte az adományozót, majd Fischer Vilmos rabbi méltatta magasba szárnyaló beszédében az ünnepélyes alkalmat. Utána Eckstein Wolf, az orthodox gyermekotthon vezetőjének versét („A Tóra veszélyben”) szavalta el megkapóan a rabbi kislánya, az ötéves Miruka.

— A MUNKÁCSI FŐRABBI UJHELYEN. Sátorajánihelyről írják nekünk (elkésve): „Chanuka előtti szombatra főtisztelendő Spira Lázár főrabbi városunkba érkezett, ahol időzése a folytonos ünneplés jegyében folyt le. Érkezésükor, csütörtök este, igen nagyszámú hívőkkel álló közönség fogadta a csehi állomáson. Sok száza ruggott a tiszteletére érkezett vendégek száma. Számosan jöttek el Budapestről, külön kivonat szállította a nyiregyházi 90 hívőt, tíz rabbi is megjelent és 35 jesivanövendék jött Salgótarjánból stb. Meisels Dávid szefárd főrabbi vendége volt. Szombaton folyt le a szefárd templomban (klaus) a R. Jozsef Ortner által iratott új széfert Tóra ünnepélyes avatási aktusa, Spira főrabbi által, aki 2 óras dróssót mondott rendkívüli hatással. A chilül sabosz meggátolását előmozdítandó, szombati „évűe” sürgős létesítésére hívta fel beszédében az ujhelyi orth. hitközségek figyelmét. A solajs szűdajs esti 8-ig húzódtott el, amikor tiszteletére a klaus utcája fényárban uszott. Vasárnapon résztvett egy szűdajs nicsvón, melyet R. Jozsef Schwarcz rendezett a Baal Sém egyik tanítványának, Rebbe Reb Bär Jahrzeitja alkalmából. Hétfőn elutazott a hívők sokaságától kísérve.”

— KÖVETÉSRE MÉLTÓ. Sárvarról jelentik: Főrabbinék és Lóránt Gyula iskolaszéki elnök lelkes ügybuzgalmának nemrégiben sikerült községünkben orth. kisedővót létesíteni, mely intézmény máris érezteti üdvös hatását. A szengokoru gyermekek már imádkozzák a majde áni, a s'ma jiszroél stb. imákat, melyek betanítása tulajdonképpen az anyák feladata lenne, de amit sajnos sokan elhanyagolnak. Chanukakor kedves kis ünnepélyük volt, melyet Schück Juliska kisasszony, az óvoda fiatal, agilis óvónője rendezett. A zsúfolásig megtelt iparosszékhi nagytetemben a 3—5 éves gyermekek ajkán felcsendült a moajs csür dallama; majd bájos dialogot, német-zsidó versdalokat a Makkabeusokról produkáltak a kicsinyek, a közönség tetszésnyilvánítása mellett.

Az Aguillár-család

Elbeszélés. 32. Irtá: Dr. Lehmann, mainzi rabbi
(Fordította: MÜLLER IGNÁC)

— És mit gondol felőlünk, Sennor?
— Hát Donna Catharina talán nem volt titkos zsidó?
— Lehetséges, de engem nem avatott ebbe bele.
— Remélhetőleg, a sennora nem fog denúciálni engem az inkuizíciónál? — mondta most az ármánykodó Lopez.

Donna Annunciata megvetéssel és csodálkozással tekintett rá.

— Ó, bocsásson meg, Asszonyom — szólt tettetett alázatossággal — a méltatlan meggyanúsításért, dehát tetszik tudni...

— Egész nyugodt lehet, kapitány uram.

Lopez családva távozott, azt hitte, hogy ez az asszony az ő őszintének látszó hazugságait igazi nyíltsággal és titkáknak kitarásával fogja viszonzni.

Amikor a fiatal leányok hazajöttek sétájukról kisérőjükkel, a sennora elmondta nekik, milyen párbeszédet folytatott a kapitánnyal és a következőképpen adott kifejezést aggodalmainak:

— Ez az ember nem tetszik nekem; nagyszájú ember, nem hiszem, hogy mindaz, amit nagyszabásu hadikalandjairól beszélt igaz legyen, ép úgy kételkedem abban, hogy őszintén zsidóvá akar lenni. Arcában sincs semmi zsidó kifejezés. Az egész ember lényé olyan, hogy minden bizalmatlanság jogosult vele szemben.

— Édesanyám — mondta Inez — nagyon keményen ítélkezel a kapitány fölött. Tekintetbe kell vened, hogy ugyszólván táborban nevelkedett fel és hol talál sz katonát Spanyolországban, aki nem nagyozna és ne tulozna, amikor a háborúról beszél.

— Nem szabad őt, folytatta tovább Don Jose, eltasztanunk a mi körünkől, mert hisz a marannosokat mindenkoron a legnemesebb, a legönzetlenebb testvéri szeretet kapcsolta össze; ő bizalommal fordult hozzánk, nekünk nem szabad őt eltasztanunk, még ha ezzel veszélybe is döntենék magukat.

— Ez mind igaz — szólt sóhajtozva Donna Annunciata, amikor arra gondolt, hogy őt, akit az inkuizíció halálra keresett, milyen önfeláldozással és önzetlenül fogadta magához Donna Catharina, — de csak tudnék a kapitány becsületességében hinni.

— Hát ez igaz — felelte Don Jose — legyünk óvatosak, egyideig legyünk elzárkóztak, amíg pontosabb megfigyelést nem teszünk.

Amikor Lopez a dolgok állásáról jelentést tett Fray Balthazárnak, ez nem volt nagyon megelégedve az eredménnyel és kézzelfogható sikereket sürgetett, mert azt mondta, hogy nemsokára új inkuizitort kap Madrid és akkor gondoskodni kell arról, hogy elég emberanyag álljon rendelkezésre egy ünnepélyes autodaféhez.

Az állítólagos kapitány tovább járt Donna Annunciata házába. Időközönként azt árulta el, hogy járatos zsidó viszonyokban és szokásokban, néha valami héber szót is mondott, amelyet állítólag a szülei házában hallott, úgy, hogy a bizalmatlanság vele szemben napról-napra engedett.

Egy este azután elmondotta, hogy mit tapasztalt egyszer, amikor Valenciában tartózkodott. Leírta azt az autodafét, amit az inkuizíció rendezett Valenciában akkor,

amikor ő katoná volt. Elbeszélése közben hihetetlen elkeseredéssel szidta az inkuizíciót. Azt mondta többek közt:

— 118 embert ítél el akkor ez a szörnyeteg bíróság, részben élve égették el őket, részben képüket, részben már súlyos büntetéssel illették az áldozatokat. Ugy emlékszem, hogy azok között, akiknek a képét elégették volt egy előkelő asszony *Donna Annunciata y Aguillár*, leánya ama Don Pedronak, akit 1860-ban élve elégették...

E szavaknál körülnézett hallgatóin. Leste a hatást. Don Jose és a leányok figyelmesen hallgatták ugyan, de arcukban nem volt semmi, ami esetleg elárulta volna, hogy Donna Annunciata sorsa nagyon érdekelné őket. A kapitány ezután az urnőre nézett; ez egészen krétafehér lett, szeméi mereven néztek...

— Talán rosszul van Asszonyom? kérdezte Lopez.

Donna Annunciata magához tért és közömbösen mondotta:

— Dehogy, nincs semmi baj, csak tessék, folytassa elbeszélését.

— Akkor még nem tudtam, — felelt a csaló —, hogy az én szüleim is marannosok voltak, csak homályos sejtésem volt róla. Mégis úgy éreztem magamban, hogy egy ösztön dolgozik bennem, amely arra készlet, hogy kiugorjam a katonák sorából és mentsem a szerencsétlen áldozatokat. Különösen egy ember volt az, aki felkeltette minden szánalmamat. Egy szép, fiatal férfi volt, még a csúf bűnbánó ruha és a rettenetes, piramisformájú csúf kalap sem bírta a férfi szépségét eltüntetni. Ugy halt meg, mint egy hős. Valenciából való és úgy hívták: *Don Manuel y Aguillár*...

Egy rettenetes jankiáltás tört elő az asszony szájából. A kapitány elbeszélése alatt fel akart állni, de elaléltan visszacsúszott a kerevetre. A leányok segítségére siettek, Don Jose vizet hozott, az elájult arcát addig mosta, amíg végre lassan magához tért, azután rámeresztette szemét Lopezre és azt kérdezte tőle:

— Kegyelmed látta az én uramat meghalni?

— Hát asszonyom...? — kérdi Lopez.

— Igen. Én a megöltnek a felesége vagyok!

— Donna Annunciata y Aguillár, akinek a képét elégették?

— Igenis! Talán tudja Kegyelmed, mi lett az én drága Diegó fiammal?

Erre a kérdésre is előkészítette Fray Balthazar az ő bérencét és ez minden meggondolás nélkül azt felelte:

— Diegó..., az... az nemsokára rá himlőben meghalt.

A szerencsétlen anya e rettenetes hirre hangosan elkezdett zokogni.

— Hát te is elmentél, édes gyermekem!... Egyetlen fiam! Hát annyira megcsalt engem a reményem, amely a viszontlátás csalóka képeivel kecsegtetett? Ó, kisfiam, bárcsak helyetted én haltam volna meg!

Inez odament az anyjához, odasimult hozzá, becézgette és erre az anya szomorúan mondotta:

— Csak te maradtál meg nekem, gyermekem; mi lett énbőlöm? Valamikor legboldogabb asszony, előkelő, gazdag, általánosan irigyelt, atyád legszebb, legnemesebb és legjobb férj, fivéred a reményteljes pompás gyermek és te is ott voltál... Többet ért ez nekem, mint Indiának összes kincsei. Azután elégették apádat, fivéred himlőben halt meg, csak te maradtál meg nekem!

És újból sirt... Inez és Franceska vele sirtak és Don Jose szeméi is könnybe lábbadtak.

(Folyt. köv.)

— A POZSONYI JESIVÁBÓL. Az önképzőkörök új tisztikara: Reichenberger M. (Trnava), Steiner B. (Bratislava), Freilich Z. (Huszt) *charifüsz-gabek*; Ungar E. (Pozsony), Jungreis I. (Gyöngyös), Weisz F. (Huszt) *magidüsz-gabek*. Szombat este „*melave malko*” alkalmából *Schreiber Sámuel* rabbi lebilincselő fejtegetéseivel felejthetetlen élményt szerzett a növendékeknek. Hétfőn az önképzőkörök vezetői tisztelegtek az új országos elnök, *Pappenheim Izidor* ur előtt, aki a talmudista ifjúságot a legmesszebbmenő jóindulatáról biztosította.

— LEGUTÓBBIREJTIVÉNYÜNK MEGFEJTÉSE *וְהָיָה כִּי תִּשְׁכַּח מִן הָאָרֶץ* melyet a következőképpen kapunk meg. „*כִּי תִּשְׁכַּח מִן הָאָרֶץ*” — kis számértékben annyi mint amennyi a Félelmetesnek Neve”. Már pedig ha a *וְהָיָה* szó betűinek számértékét, a nullák elhagyásával („kis számérték”) egyszerűsítjük, akkor $8+5+6+2+5=26$ -ot kapunk, ugyanannyit mint amennyi a Mindenható szent Neve betűinek a számbeli értéke.

MEGFEJTETTEK: Brief Mór (Tiszabecs), Ehrmann Simen, Wolf és Akivo (Szombathely), Reich Béla és Guttman Herman (Nyírbátor), Blau Sándor, Frank Mózes (Bpest).

— A BUDAI CHEVRA KADISA, mely az utóbbi másfél év alatt két szép intézményt állított a közegészségügy szolgálatába: a *Maros utcai kórháza* és a *Zugligeri Gyógyintézetet*, a hittestvérek áldozatkészségének ünneplésére Chanuka 2. napján *chevra-szűdőt* rendezett. Az ünnepségen — mely Sirota Sándor főként művészi chanuka-gyertya-gyújtásával kezdődött — a fővárosi nem orth. zsidóság szá-

mos notabilitása vett részt, *Dr. Schwarca Ernő* elnök melegen üdvözölte a megjelenteket, köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik támogatásukkal a chevra eddigi terveinek keresztülvételét lehetővé tették, majd a jövő terve gyanánt a Zugligetben létesítendő menházat és árvaházat említtette. Felszólaltak még: *Szántó Jenő*, a kongresszusi Országos Iroda elnöke, *dr. Krissháber Adolf* budai hitk. elnök, *dr. Bródy Ernő* orsz. képviselő, *Koama Gyula* az óbudai hitk. alelnöke stb.

— RABBI SÓLEM ELIEZER Halberstamm, a hirneves caddik Ujfehértóról, e hét (*Vajigas*) szombatját *Soltvadkerten* tölti, ahol keddig fog időzni. — Szarváról jelentik: Meisels Henrik főrabbinak és a hitk. előjáróságunk meghívására az Ujfehértói rebbe *Vajchi* szombatját Szarvason fogja eltölteni.

— BEKÜLDÖTT HIREK. A *soproni* jesivában önképzőkör alakult, melyben szombatonként *charifüsz* és *magidüsz* előadások tartanak. Az első előadást *Wachtel Simon* (Sárospatak) tartotta. — A *hadházi* „T. B.” a l. öv. tisztikart választotta: *Hoffmann József* elnök, *Grünbaum Ferenc* titkár, *Leuchter Ferenc* gondnok, *ifj. Horowitz Ferenc* pénztárnok, *Frenkel Lajos* ellenőr. — A *mágocsi* statusquo hitközség *Lebovics József* főrabbija 70. születésnapja alkalmából január 15-én hálaistentisztelést és diszközgyűlést tart. — A *bonyhádi* „T. B.” jól sikerült szijimot rendezett. *Pressburger Áron* főrabbi tartalmas drósóján kívül felszólaltak még *Glattstein Miksa*, *Herman Sándor*, *Heller Benedek*, *Salamon Jenő*. A rendezés *Stern Artur*, *Kohn Miksa*, *Ausch Mihály* s *Fröhlich Sándor* érdeme. — *Szarvason* *Jakabovits Simon*, Tóraavatása alkalmából, szombat este *melave malko*-val

egybekötött ünnepséget rendezett. *Divré* tajrót mondott az avatón kívül *Schwarca Zakariás*, *Krausz Ármin*, *Schwarca Izsó*. az éneki részt *Keisler Jakab* látta el. — A *jánosházi* „T. B.” ujonnan választott tisztikara: *Singer Emil* elnök, *Kasztl Andor* alelnök, *Deutsch József* pénztáros, *König Ottó* gondnok, *Benedek Imre* háznagy, *Koppel Márton* jegyző. — A *szikszói* T. B. szombat este „*melave malko*” keretében ünnepelte két éves fennállását. Szónokoltak: *Schück Miklós* egyesületi előadó (a most megválasztott pestszentlőrinci rabbi), *Plattner Ernő* T. B. elnök, *Berkovics Gyula*, *Fuchs Herman*, *Kirschner Zoltán*, *Reinitz Emil*. — A *gyömörei* jesiva *Chanukakor* „*Kidüsin*” traktátusra szijimót rendezett. *Steiner főrabbi* mondta a „hadront”, majd *Braun S.* (*Soltvadkert*), *Steiner E.* (*Szil*), *Fischer A.* (*Sárospatak*), *Steiner I.* (*Gyömré*) növendékek mondtak Tóraigéket. Az éneki részt *Einhorn gyömörei*, *Stein pápai*, *Steiner szili* kántorok látták el, míg a főrabbi édesatyja: *R. Simon S'muel*, humorával fokozta a kedélyes hangulatot. — *Nyregyházán* a főrabbi fia *Wieder Salamon* (*Ujfehértó*) az elmúlt szombaton a hitk. előjáróság felkérésére igen tartalmas drósót tartott. — *Galántán* az ujonnan választott fiatal *Seidl főrabbi* a múlt szombaton nagy tetszéssel kísért kitünő drósót tartott. A közönség, valamint a jesiva, melynek jeles tanítványa, szívélyesen gratuláltak a „*Chaburas Talmidim*” *Stern Simon* (*Stupava*) elnökölte alatt az egyesület további felvirágztatása érdekében tanácskoztak.

x MINDENKI PÉNZHEZ JUT, ha felesleges férfiruháit, butorait, szőnyeget, függönyeit és régiség tárgyait *Rottenbergnek* eladja, *Paulay Ede* (volt *Szerecsen*) utca 46. Tel.: Aut. 18-5-21. Hívásra hához megyek. Ugyanott ezen tárgyak legolcsóbb árban vásárolhatók.

Legművészibb
parókát
már 40 év óta
PESSL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet
hajmunka műhelye készíti.
Budapest, IV., Váci-utca 19.

Kizárólag egyedül orthodox kóser
WEISZ MÓR keksz, kétszersült és süteménygyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42-3-65.
Nápolyi, csokoládédessert, tortakülönlegességek.

— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt. —

Országos Bikur Cholim

Egyesület (Dessewffy-utca 23)

értesíti t. tagjait és barátait, hogy az 1933. évi tagdíjnyugtái **felébe szűveg és rózsaszínű alapnyomattal** készültek. Az egyesület pénzeszedői 1933. évre szóló arcképes igazolvánnyal vannak ellátva és kéretnek az egyesület t. tagjai, hogy **visszaadítsák elkerülése végett, a jelentkező pénzeszedőt igazoltatni sziveskedjenek.**

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Moskovits Eta, Moskovits Salamon to-kaji rabbi leánya házasságot kötött **Schik Menyhérttel** a nyirlugosi főrabbi unokájá-val.

Elbogen Helénét eljegyezte **Elbogen Gábor**, Kemecse.

Schächter Lea Vác, **Neumann Dávid** Szombathely, jegyesek.

Rothmann Berta (Putnok) és **Klein Fülöp** (Tiszabead) január 10-én tartják egybekelési ünnepélyüket Putnokon.

Adler Sáriát, Adler Izrael székesfe-hérvári főkátor leányát eljegyezte **Fuchs Mór** kántor-hitoktató, Székesfehérvár—Csorna.

Löwinger Giskét eljegyezte **Fogel Her-man** (Ujfehértó). Minden külön értesítés helyett.

Ehrenthal Flóriát R. S'müel Ehren-thal z. c. l. leányát, Sala, eljegyezte **Gyémánt Emil** Nové Zámky—Velky Rypnani.

Berkovits Icskát, öz. Berkovits Sán-dorné leányát (Budapest—Városmajor), eljegyezte **Markovits Béla**, Bpsten.

Rosenbaum Klári, Rosenbaum Mózes kisvárdai főrabbi leánya és **Mayer Ernő**, Mayer Lázár rabbi fia Budapest, jegyesek.

Schweiger Böske Tiszabercelen jan. 3-án házasságot kötött **Heller Zoltánnal** Mátészalkáról.

Lipkovits Nándor (Szabadka) elje-gyezte **Hermann Evikét**, Hermann Ignác váci hitközségi elnök leányát. — Az el-jegyzés igen ünnepélyes formák között folyt le, ünnepi beszédet mondtak: Sil-berstein főrabbi; a menyasszony édes-atyja; Meisels rabbi; a vőlegény; Deutsch Dávid (Soltvadkert); Hermann Mayer; Braun Jakab; Leopold Herman.

Angyal Nándor elnökünknek **Berg Magda** battonyai urleánnyal való eljegyzé-séhez szívesen gratulálunk és *mazeltovot* kívánunk.

Tiferesz Bachurim, H. Bösörmény. **Gestelner Imre** (Amrom) Újpest, Király-u 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerőzsde-tag. *Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-árak alkalmi áron való megbízható beszer-zési forrása.* Kívánatra választékot küld.

Lakodalmi díszbéd már P 2.50-től *Nissel* étteremben, Rombach utca 16.

Szerkesztői üzenetek

TÖBBEKNEK: Közleményeik jövő számban.— **SZLOVENSZKÓ:** 1) Cikkeit, híreit szíveskedjék úgy intézni, hogy azo-kat kedden Budapesten megkapjuk, külön-ön annak van kitéve, hogy a jövő heti számba maradjon! 2) Az országos elnökvá-lasztáson a Pappenheim-párt 108 szava-zattal győzött az ellenpárt 72 szavazatá-val szemben. — **ST. S., LOSONC:** Az általunk a T. J.-nek küldött 12 P-t annak idején rendeltetési helyére juttattuk. — **G. B., POZSONY:** Előbbi üzenet az ön 2 P-jére is vonatkozik.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastag-szedett betűkből 32 fillér. Allástkeres-őknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélye-gekben is. Jelígs levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasa-gokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Te-telefon. Cég nélküli levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL Kaba. Házasság-közvetítő. *Biztos eredmény!* Válaszbélyeg **MEISELS** házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Talisszövődő, könyvkereske-dés. Rombach utca 8. (A Rombach temp-lommal szemben.)

INTELLIGENS orthodox benősülhet ho-zomány és fix-szel nagyobb kereske-désbe. Leveleket „Bizalom” jelígre, a továbbításához szükséges portóval.

23 ÉVES textiles, jesivában tanult fiam részére, vallásos vidéki házba való benő-sülést keresek. Cim kettőslappal a ki-adóban.

BAROMFIMETSZŐI, előimádkozói, eset-leg melamed-, vagy samesz-állást vál-lalna kisigényű, kiscsaládi vallásos em-ber. Cim: Taub, Kötaj.

INTELLIGENS, szombattartó textiles be-nősülne jobb családba. Leveleket cim-mel „Intelligens legyen” jelígre a kiadóba.

KÖZÉPKORU vallásos asszony — orth. háztartás vezetését, vagy kisegítést vál-lalja. Weisz Léni, Budapest, Klauzál-u. 34. I. 4.

FIATAL zsidó lány háztartás vezetésére, vagy gyermekek mellé ajánlkozik. Rom-bach u. 16. I. 11/a.

NÉMETÜL tudó intelligens urileány el-menne háztartásba, esetleg gyermekek-hez. „Lelkiismeretes” jelígre.

INTELLIGENS, kellemes külsejű füg-getlen urinő, nagyobb vidéki városban, forgalmas helyen jólbevezetett fűszer-vegyeskereskedéssel, némi kézpénzzel, férjhez menne, vallásos, szombattartó, komoly uriemberhez, 34–38 évesig.

„Korrekt 20” jelígre.

MEGJELENT! — a „Zsidó Szinpad” har-madik és negyedik száma, szenzáció-s purimi szindarabokkal. Árjegyzéket küld a szerző: Schwarcz Izidor tanító, Kis-körös.

VIDEKEN önálló üzlettel bíró 20 éves fi-atalember vagyok, tehermentes ingatlano-m van. Házasság céljából intelligens, jómodoru, kizárólag orth., hozzáállító urileány ismeretségét keresem. Ugyanőkök kizárva. „Imádkozni tudjon” jelígre.

IPARENGEDÉLYRE jogosult, jól jöve-delmező, szép iparral rendelkező, jeis-vát végzett 25 éves, csinos, orth. fiatal-ember önállósítás céljából megköszölne, illetve elvenne megfelelő hozománnyal rendelkező, előkelő, vallásos családból való leányt. Ajánlatok „jó parnoszó” jelígre válaszbélyeggel.

VOLT ÖNÁLLÓ NYOMDÁSZ, szedő, gépmester, szerény igénytel állást keres azonnali belépésre, hol szombatot tarthat. Szíves megkeresést kér: Schwarcz György, Kiskunmajsa.

BIZTOS állású, szombattartó fiatalember elvenne orthodox család kimondottan szép leányát, tizezer pengővel. „Magas barna” jelígre a kiadóba.

SZÉFER TÓRA egészen új, eladó. Bö-vebet Müller, Bratislava, *Edlov-dvor ALLEINSTEHENDER* 65-er, mit lebens-fähigem Geschäfte, alle Kinder schon ver-heiratet, nicht vermögenslos, möchte sich mit passender Dame, die etwas Baarver-mögen besitzt, verehelichen. Beabsich-tige eine Zeit noch tätig zu sein, dann von der Pacht leben. Ernste Anträge be-fördert: Müller, Bratislava, Edlov-dvor.

JOBB zsidó, intelligens fiatalember be-nősülne régi bevezetett üzletbe. Cim a kiadóban.

LAKÓTÁRSNŐNEK keresek diákleányt vagy jobb urileányt. Minimális hozzájárulás szükséges. „Orthodox” jelígre a kiadóba.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Belföld u. 33. Tel. 40-6-79

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)
Telefon: 31-0-79.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ד'ז

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót לויץ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Egy missziós előadás után

A napilapok igen részletes közlést adtak egy missziós beszédéről, amelyet dr. Victor János budapesti református teológiai tanár tartott e héten. Az előadás egy része a zsidókról szól. Megállapítja, hogy „van vallásosságban izzó zsidó is, amilyen például Spinoza volt (?), de a többi anyagias, csak szórakozást kereső, a nyereség után járó, a mának élő”. Ezeknek „a vallásosságáról” is mond egy mondatot, valami olyasmit, hogy ez a val-lásosság eltéríti őket az I'ten iránti kötelességeiknek teljes átértéséről. *Ez a mondat teljesen érthetetlen*, mert amennyiben valami a zsidó val-lásossághoz tartozik, akkor a jelígeje: „Az Örökkévalót magam elé képzem mindig, ő jobbnál van, nem ingadozom.” *(Sivási Hasém Pnegdi szomid, ki mijmini bál emajt)*. Vagy lehet az igazi vallásosságot jobban, szabatosabban és igazabban megállapítani, mint ahogy ezt *Bar Kaporo*, a misna egyik tudósa tanította: „Melyik rövid előírás az, amelyhez a val-lás összes főtvörvényei fűződnek? A felelet az: „Mislé mondása: minden utadon gondolj Reá és Ő majd egyen-geti a te utadat” *(Tajmo 72:)* Amennyiben zsidónál vallásosságról lehet beszélni, akkor csak ilyenemű lehet és az viszont bátran állítható, hogy ennél bensőségesebb, az egész életet átölelőbb s a legmagasztosabb erkölcsi alapvetet világosabban kifejező imperatívist egyik vallás sem produkált eddig.

Ami pedig a zsidó emberek anyagiasságát, a földiességre irányított te-kintetét, aranyborjú imádatát illeti, abban lehet valami igazság, ha egy javítani akaró zsidó mester, vagy egy gyűlölettől fűtött antisemita mondja, — de nem, ha egy keresztény lelkész állítja. Mert, ha egy zsidó moralista mondja, akkor javítani akar, akkor

fáj a lelke, hogy zsidó eszményektől, a felséges erkölcsi tanítások fényétől mennyire eltávolodtak a próféták utódai. Ha egy antisemita porba rántja a zsidók erkölcsi lényét minden rosszat rájuk kenn, ez is érthető, mert ösztönös fajgyűlölete, gazdasági ér-dekből történő ellenszenvé, esetleg a zsidóság ellen elkövetett vagy elköve-tendő jogtalanságai számára keres igazolást vagy ürügyet. Ellenben, ha egy keresztény missziós összejövete-len hangzik el az ilyen általánosító le-becsülés, akkor bizonyos bizalmatlan-sággal s elutasítással kell a dolgot te-kinteni, mert hisz a lebecsülés kon-zekvenciája az, hogy mindez a rossz tulajdonság a zsidó vallásból fakadt s mindez a rossz eltűnik, ha a zsidó otthagyja a vallását. Hát itt tótágast áll az egész okoskodás. Mert a mai viszonyok mellett *csak az érdekhaj-hászó, pozíciót akaró*, a falat kenyér miatt kétségbeesett, tér ki. Az is egész bizonyos, hogy *kényelmesebb* a több-ség vallásához csatlakozni, mint ki-tartani egy üldözött közösség mellett. Abban a tényben tehát, hogy egy zsidó ragaszkodik ősi vallásához nagy-mérvű idealizmus rejlik.

Jehudó Halévi mondja a „Küzari”-jában:

— Hiszen nem kellene csak egy idegen vallási formulát elmondani s akkor megmenekülhetnének minden elnyomástól.

Hiába invitálja a misszió a zsidót, a kitérés nem tenné idealistává, csak kényelmesebb helyzetbe juttatná. *Nem fogadhatjuk el tehát azt a tételt, hogy a mai zsidó anyagias*, s hogy erkölcsi megjavulást jelent számára a hiteha-gyás. Ezt legfeljebb *gér-re*, a prozeli-tára lehetne alkalmazni, aki — az el-nyomott zsidósághoz csatlakozik.

A református theologus hívja az anyagias zsidókat a megtérésre. Fe-

leljünk erre a talmud egyik ismert el-beszélésével. A római uralom eltiltotta a zsidókat a Tannal való foglalkozás-tól. *Rabbi Akivó* nem engedelmese-dett s tovább tanított. Odalépett hozzá egy *Papusz* nevű zsidó s figyelmeztet-te a következményekre. Rabbi Akivó egy mesével felelt:

— A róka, ugymond, sétált a folyó partján s nézte a vízben ide-oda uszkáló halakat. Erre barátságosan felszólította őket, hogy jöjjenek ki a szárazra, mert ő velük szövetséget köt s nyugodtan élhetnek majd. Erre a halak azt felelték: „Ha a mi éltető clemünkben, a vízben kell remegniünk, s ide-oda uszkálunk, mi történnék, ha kimenénk ebből a biztonságot nyújtó helyről!”

Az alkalmazás kézenfekvő: Ha a zsidó a misszió előadója szerint anyagi-as, pénz-imádó, akkor csak azt le-het rá felelni: ha őseinek évezredek tradíciója mellett, az ő lelkéhez hoz-zánótt vallásában, az ő éltető elemét képező vízben anyagias és élvhaj-hászó, akkor milyen lenne még, ha — más — vizeken evezne.

Mi tehát a tanulság? Az egyik ez: nem szabad másnál a szájkát észre-venni és magánál a gerendát sem. Ez nemcsak az evangéliumban van, ha-nem ezt bizony a Talmudból is lehet idézni, mert így olvasható *Bovo Bászró* traktátusának 15. lapján. A másik ez: erősödjünk meg idealizmus-ban, igazi vallásosságban, mélységes emberszeretethen — szent Tóránkhoz s több évezredek multunkhoz való ragaszkodás által. Mert a Tóra a zsidó-ság életének előfeltétele. Tóra és szent hagyományunk nélkül nincs zsidóság! Ez a zsidóság életelixire, amelyhez oly módon kell váltig ragaszkodnia, mint a halnak a vízhez.